

## **BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHILARINI KREATIVLIK SAMARADORLIGNI OSHIRISH**

**Abdiyeva Qo‘ysintosh Azadovna<sup>1</sup>, Bo‘riyeva Shodiya<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>*Toshkent amaliy fanlar universiteti, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi va metodikasi kafedrası katta o‘qituvchisi*

<sup>2</sup>*Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 4-talabasi*

**Annotatsiya:** Kreativ ta‘lim hozirgi globallashuv va raqobat sharoitida zamonaviy jamiyat rivojlanishining eng muhim omillaridan biri bo‘lib bormoqda. Axborot texnologiyalari tez sur‘atlarda rivojlanib, dunyo bozori doimiy yangilanib borayotgan hozirgi zamonda har bir sohada innovatsiyalar va ilg‘or g‘oyalarning muhim o‘rin tutishi barchaga ayon. Jamiyat taraqqiyoti uchun zamonaviy fikrlovchi, yangilik sari intiladigan va yangi yondashuvlarni ishlab chiqishga qodir bo‘lgan shaxslarni tarbiyalash talabi tobora kuchaymoqda. Bu talab esa eng avvalo ta‘lim sohasida tub o‘zgarishlarni hayotga tatbiq etish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

**Kalit so‘zlar:** kreativ ta‘lim, innovatsiya, samaradorlik, zamonaviy ta‘lim, kreativlik, pedagogik yondashuv, mustaqil fikrlash, innovatsion rivojlanish, kreativ metodlar, ta‘lim islohotlari.

Kreativ ta‘limning asosiy maqsadi talabalarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish, ilg‘or yondashuvlarni ishlab chiqish ko‘nikmalarini shakllantirishdir. Ushbu yondashuv an‘anaviy ta‘lim tizimlaridan farqli ravishda, o‘qituvchi asosiy manba sifatida emas, balki talabalarning interaktiv muhitdagi rivojlanishini rag‘batlantiruvchi, ularga yo‘naltiruvchi vazifasini bajarishi bilan ham ahamiyatlidir. Natijada, o‘quv jarayonida passiv ishtirokchilardan faol ijodkor shaxslarga aylanish yuzaga keladi. O‘zbekistonda ham islohotlar asosida kreativ ta‘limni joriy qilish orqali ta‘limda innovatsion muhitni yaratish va yoshlarning raqobatbardoshligini oshirish bo‘yicha muhim qadamlar tashlanmoqda. Ta‘lim jarayoniga yangicha metodlar va texnologiyalar joriy qilinib, o‘z mustaqil fikrini bayon eta oladigan, turli masalalarga noan‘anaviy yondasha oladigan shaxslarni tarbiyalashga e‘tibor kuchaydirmoqda. Hozirgi kun o‘qituvchisi o‘z ustida doimiy ishlashi lozim, yangi pedagogik texnologiyalar, IT imkoniyatlari, zamonaviy innovatsion vositalar bilan yaqindan tanishib borishi, dars jarayoniga kreativlik ruhini singdirishi talab etilmoqda.[1]

Yangi pedagogik yondashuvlarning ahamiyati shundaki, ular o‘qituvchini aynan bilim olish jarayonining markaziga olib chiqadi. Kreativ ta‘lim bu borada aniq maqsadga yo‘naltirilgan faoliyatni tashkil etishdan iborat bo‘lib, o‘quvchilar o‘z-o‘ziga savollar beradi, javob izlaydi, yangi g‘oyalarni ishlab chiqadi va uni real hayotga tatbiq etadi. Shuningdek, kreativ ta‘lim kritikallik fikrlash, muammoni chuqur tahlil qilish, kreativ yechim taklif qilish kabi zamonaviy ko‘nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Bugungi kunda elektron ta‘lim imkoniyatlari, onlayn o‘quv platformalar, virtual laboratoriyalar va simulatsiyalar, interfaol taqdimotlar, raqamli loyihalarning keng joriy etilishi orqali kreativ yondashuvlar yanada kuchaymoqda. Xususan, muammoga asoslangan ta‘lim (Problem-based learning), loyiha ishlari, guruhliy faoliyat, “miya shturmi”, rolli o‘yinlar orqali o‘quvchilar birgalikda bilimlarni mustahkamlash, natijalarni baholash, ularni rivojlantirish va amaliyotga tatbiq etish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Kreativ ta‘lim natijasida muhim o‘zgarishlardan biri, yoshlarning nafaqat mavjud bilimlarni o‘zlashtirib, balki mustaqil ravishda zamonaviy muammolarni hal etish qobiliyatini shakllantirishidir. Talabalarga o‘zgacha yondashuvlar taklif qilish, “out of box” fikrlash, o‘z ilmiy yoki amaliy yo‘nalishida ilg‘or natijalarga erishish uchun kreativlik muhim dasturilamal bo‘lib xizmat qilmoqda.[2]

Hozirgi kunda har bir ta‘lim muassasasi o‘zining o‘quv dasturini zamonaviy ehtiyojlar va mehnat bozori talablariga moslab takomillashtirishi lozim. Bunisi esa, o‘qituvchilar va metodistlar uchun yangi yondashuvlarni ishlab chiqishni, interfaol, tanqidiy tahlilga asoslangan va izlanishga yo‘naltirilgan ta‘lim uslublarini joriy etishni talab qiladi. Shuningdek, kreativ ta‘lim tergoviy, tahliliy, loyihalash, dizayn va texnologik tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi. O‘quv-laboratoriya mashg‘ulotlarini modernizatsiya qilish, multimediya texnologiyalarini ko‘proq jalb etish, masofaviy

ta'lim va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tatbiq etish orqali ta'lim jarayoni yanada kreativ va samarador bo'lishi mumkinligi dunyoning ilg'or mamlakatlari misolida yaqqol ko'rinmoqda. Ta'lim tizimida kreativlikni rivojlantirish eng avvalo yangi o'qituvchining portretini shakllantirishni talab qiladi. Bunday pedagog doimo izlanishda bo'lishi, o'sishini davom ettiruvchi shaxs, noyob pedagogik g'oya va metodikalarni ishlab chiqib, ularni hayotga tatbiq etishga tayyor bo'lishi lozim. Shuningdek, o'quv loyihalarining ilg'or tajribalarini taklif etish, kreativ fikrlashga asoslangan yangi metodlarni doimiy izlab topish va joriy qilish bu borada muhim ahamiyatga ega.[3]

Kreativ ta'limda talabalarining mustaqil izlanishlari, ilmiy-tadqiqot ishlariga jalb qilinishi, shuningdek, innovatsion yondashuvlarning hayotga tatbiq etilishi juda muhim. Buning uchun mustahkam ilmiy-metodik baza, zamonaviy o'quv adabiyotlari, ochiq manbalar va yangi elektron resurslar, ilg'or tajribalarning amaliyotga joriy qilinishi talab etiladi. Talabalar o'rtasida tanlov, konkurslar, turli ko'rik-tadbirlar, innovatsion ko'rgazmalar ham kreativ yondashuvga xizmat qilishini ta'kidlash muhimdir. Kreativ ta'lim ko'p bosqichli hamda uzluksiz jarayon bo'lib, u maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'lim va kasb-hunar o'quv yurtlariga, ishlab chiqarish, ilmiy-tadqiqot muassasalari va boshqa sohalarga ham uzluksiz ta'sir ko'rsatishi zarur. Bu borada ta'lim tizimi va undan tashqari hamkorlikda innovatsion muhit yaratish, yangi bilim va ko'nikmalarni rivojlantirishning yagona tizimi shakllanadi. So'nggi yillarda O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida kreativ ta'limga keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Xususan, yangi zamonaviy o'quv dasturlari, yangi tipdagi maktablar, oliy o'quv yurtlarida innovatsion laboratoriyalar, IT parklar, startap loyihalar va yoshlarning kreativ tashabbuslarini rag'batlantirishga qaratilgan davlat dasturlari faoliyat yuritmoqda. Ushbu chora-tadbirlar natijasida mamlakatda kreativlik va innovatsiyaviy tafakkur asosida yangi avlod kadrlari shakllanmoqda.[4]

Kreativ ta'limga asoslangan yondashuv, natijada, zamonaviy jamiyat ehtiyojlariga to'liq javob bera oladigan, ilg'or bilim va ko'nikmalar bilan qurollangan, mustaqil, ijodkor va ijtimoiy faol shaxslarni tarbiyalash imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalar, global integratsiya, bilimlar iqtisodiyoti va yangi mehnat bozori talablari sharoitida yosh avlodning yaratish, ishlab chiqarish va jamiyat hayotida faol ishtirok etish salohiyatini oshirishda kreativlik muhim omilga aylanmoqda. Ta'lim sohasida kreativlik va innovatsiyaning rivojlanishi o'qituvchi va o'quvchi munosabatlarining yangi, zamonaviy bosqichga o'tishini ta'minlaydi. O'qituvchi yoki pedagog endilikda zamonaviy interfaol vositalar vositasida o'z rolini kuchaytirib, o'quvchilarni mustaqil tafakkur va ijodiy fikrlashga yetaklovchi sherik sifatida namoyon bo'lishi lozim. Bunda o'quvchilar o'z ustida mustaqil ishlash, yangi g'oyalarni izlash, ularni sinovdan o'tkazish va baholash ko'nikmalarini rivojlantira oladi.[5]

Yangi asrda kreativ ta'limning maqsad va vazifalari faqatgina bilim va ko'nikmalarni egallashdan iborat bo'lmay, balki har bir o'quvchining o'z shaxsini to'liq ochib berish, izlanish, ilg'or loyihalarni amalga oshirish hamda o'zining hayotiy maqsadlarini aniq belgilash imkonini yaratadi. Ta'lim olishning yangi formatlari, masalan, onlayn kurslar, masofaviy darslar, raqamli ta'lim resurslari va ochiq universitetlar yoshlar uchun o'z ustida ishlash va kreativ fikrlash uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi. Bugungi jamiyatda kreativ va innovatsion yondashuvlar orqali ta'lim samaradorligini oshirish, innovatsion iqtisodiyotga mos kadrlar tayyorlash va pirovard natijada raqobatbardosh jamiyatni shakllantirish mumkin. Kreativ ta'lim an'anaviy yondashuvlarga qarama-qarshi, yangi texnologiyalar, ilg'or pedagogik metodlar yordamida yoshlarning bilimli, ilg'or, kreativ va innovatsion tafakkurli bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.[6]

## **XULOSA**

Xulosa qilib aytganda, kreativ ta'lim zamonaviy jamiyat taraqqiyotining eng asosiy drayveri bo'lib, u orqali innovatsiyalar, samaradorlik va ilg'or yutuqlarga erishish mumkin. Bunday ta'lim tizimi bitiruvchilarining mehnat bozori va jamiyat hayotiga tezda moslashuvi, yangi loyihalarni ilgari surish va amalga oshirishga tayyorligi, doimiy o'sish sari intilishi zamonaviy davlatlar taraqqiyoti uchun mustahkam poydevor vazifasini bajaradi. Shu sababli, barcha bosqichdagi ta'lim tizimlarining kreativlik va innovatsiyaning oldinga suruvchi islohotlarni amalga oshirishi, kelajak taraqqiyotining muhim kafolati hisoblanadi.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Abdukarimova, N. Sh. (2019). “Zamonaviy dars jarayonida kreativ fikrlashni rivojlantirish yo‘llari”. Pedagogik innovatsiyalar, 2(6), 45-50.
2. Abdullaeva, S. (2018). “Yangi pedagogik texnologiyalar va kreativlik”. Ta’lim va Rivojlanish, 4(3), 118-124.
3. Akramova, M. B. (2020). “Innovatsion ta’lim muhitida o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish”. O‘zbek Pedagogik Jurnal, 5(2), 76-82.
4. Bobojonov, D. (2022). “Raqamli ta’lim va kreativlik: muammolari va imkoniyatlari”. XX1-asr Pedagogikasi, 3(7), 33-39.
5. Islomova, G. (2017). “Innovatsion texnologiyalardan foydalanib o‘quvchilarda kreativ fikrlashni shakllantirish”. Yangi Ta’lim, 2(1), 15-21.
6. Karimova, Z. A. (2017). “Kreativ ta’lim va innovatsion metodlar”. Zamonaviy Ta’lim, 1(5), 41-47.
7. Norqobilova, N. (2021). “Ta’lim jarayonida kreativ yondashuvlarni samarali qo‘llash”. Ilm va Taraqqiyot, 8(4), 63-67.
8. Rahimova, M. (2018). “Innovatsion yondashuv asosida kreativ ta’lim tizimi”. Ta’lim sohasida yangi nazariyalar, 6(2), 95-101.